

se je pripetila nesreča, so popokali zidovi.

Klub molčečih. V Ameriki so začeli ustanavljati klube molčečih. Tisti, ki zna molčati, pa naj ga silijo, kakor le hočejo, da bi izpregovoril, kar se mu je zaukazalo, dobi znak možatosti.

Izgubil se je dne 3. t. m. paket od Vindiševe žage v Ptuj do gostilne g. Marčinko v Rogoznici. V paketu je bil klobuk in moška kapa. Prosi se najditelj, naj izroči ta paket v gostilni Marčinko, ali pa na ime Slana Franc, Polenci 25, p. Polenšak. Dobi nagrado.

Vsak mora vedeti, da je v sedanjem času vsaka para dosti vredna. Radi tega moramo skrbeti, da ne zametujemo niti pare brez haske. Štedljivost je poglavitna stvar. Kdor hoče varčevati, ta naj kupuje pri tvrdki Stermečki v Celju. Obleke, čevlje, perito, blago za obleke in perilo in vse potrebščine za dom, tudi lonce in kozice, dobite po prav ugodnih cenah v Trgovskem domu Stermečki, Celje. 1497

Zaravstveni inšpektor dr. Ivan Jurečko se je naselil zopet v Mariboru. Kakor je iz oglasa v današnji številki razvidno, ordinira v Gregorčičevi ulici 6. Bavi se s splošno medicino, posebno z živčnimi in duševnimi boleznimi.

Zopet došlo novo blago po nepričakovano nizkih cenah. Oglejte si pred nakupom v Trpinovem Bazarju, Maribor, Vetrinjska 15. 376

*

Uganke.

Šviga švaga čez dva praga — kaj je to?

Oni, ki najde dlako v jajcu, pa misli, da je konj — kdo je to?

Katera reč je najbolj priljubljena med nami, se začne s k in se neha s k in se čita od spredaj in od zadaj enako?

Sledečim imenom dodaj začetne črke in dobiš znano geslo: —artin, —van, —eža, —va, —regor, —ok, —lizabeta, —atevž, —žbalt, —alentin, —gnjeslav, —eopold, —lj, —omaž.

Katera Anka je najbolj zagonetna?

*

Iznajdljivost glede obdavčenja.

Tudi prejšnji rodovi so morali toliko krat prebridko občutiti pritisk davčnega vijaka. Francoska vlada je na primer leta 1691 obdavčila klobuke. Leta 1703 je bil odrejen davek na tedaj običajne lasulje. Z državnim pečatom so odločevali, ali se naj plača od lasulje po njeni kakovosti manjši ali večji davek. Iznajdljivost davčne oblasti je šla še dalje. Ker so ljudje na dan poroke in gostije dobre volje in založeni z denarjem, so poskusili z uvedbo davka na poročne obrede. V tem oziru pa je doživela oblast popolen polom. Razven tega je izzval davek na poroke prav resne nemire in so ga morali opustiti. Francija je poskusila z uvedbo samskega davka pod kraljem Ludvikom XV. Sladoleđ kot luksuzni predmet je bil tudi obdavčen, a so se uprle temu davku dvorne dame s tako silo, da so ga črtali. Do uprav vstaje je došlo, ko je bil uveden davek na puder l. 1715. Puder je bil v obči rabi pri frizurah. Nekaj časa je bilo obdavčeno celo milo, kar gotovo ni pospeševalo umivanja.

Kot posebnost med davščinami je še omeniti: davek na cerkvene zvonike v letu 1552, davek na pregrinjala za postelje leta 1882, davek na vežna vrata z uhomom — vozove leta 1652, na papir leta 1680, na javna vozila v letu 1772 in na knjige, ki niso bile tiskane na Francoskem. Ta slednji davek bi bil skoraj uničil celo francosko knjigo-trštvo.

Najbolj raznoliki usodi obdavčenja so bile izpostavljene igralne karte. Prvi davek na karte je iz leta 1581. Ta prvotni davek je bil odpravljen l. 1671, v letu 1701 zopet uveden, 1719 črtan. Kartni davek je znašal od vsake karte 1 vinar.

Od zlatih predmetov se je pobiral davek leta 1579 in to radi tega, da bi dali

zlatu in srebru zopet pravo vrednost, katero sta izgubila pri mešanju z drugimi kovinami.

Neverjetni davki so že bili naloženi na sol.

Dohodninski davek je že bil uveden v Franciji v vseh mogočih oblikah. Prvič ga izsledimo leta 1147, ko se je vrnil francoski kralj Ludvik VII. iz druge križarske vojne in je naletel v domovini na prazne državne blagajne. Zahteval je od vseh podložnikov oddajo 10% od vseh dohodkov. Vsi dohodninski davki so pa bili takoj odpravljeni, kakor hitro so bili poplačani vojni dolgovi.

V splošnem pa so doživlele druge pokrajine glede nalaganja davkov še veliko več nego Francija. Združene ameriške države so še pobirale davek od svinčnikov in peres. Na Švedskem pod Karolom XII. po porazu pri Poltavi je bil naložen davek na vsa oblačila, ki so vsebovala svilo.

*

Vinske sode različne velikosti prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Gospodarsko političen shod za ptujski okraj bo v nedeljo dne 18. t. m. ob desetih dopoldne v Ptujju v gostilni g. župana Brenčiča. Govori minister gosp. Ivan Vesenjāk. Na dnevnem redu so sledeče točke: svetovna kriza, pomoč malokmetijstvu iz svetovne krize, predstoječe volitve.

Sadje, namenjeno za sadni sejem, ki bo od 25. do 27. t. m. na vel. jmišču v Ljubljani, mora biti zrelo, skrbno odbrano, brez vsakega madeža, ločeno po sortah in pravilno vloženo v ameriške zaboje, ki jih dobi vsak udeleženec pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu v Ljubljani brezplačno. Vsakdo naj v pri-

Fr. Ks. Meško:

Črna smrt.

»Naš poklic, naša dolžnost, gospod pisar. A tudi vi pri mestni gosposki ste imeli opravka dovolj in preveč.«

»Resnica. Posebno ker je tudi moj tedanji predstojnik in prednik v službi, gospod pl. Bizansky — blag mu spomin! — ležal dolge tedne bolan. In jaz — dva otroka v nežni starosti mi je kruta morilka ugrabila.«

Preprosto je rekel to, kakor bi to ne bilo zanj najhujše iz tistih časov.

Toda redovnik je dobro vedel, kako globoka in skeleča je bila rana Sagadinova tedaj in da še sedaj mnogokdaj zapeče. Pa je mehko potolažil: »V miru počivata in v Gospodu. Nič trpljenja tega sveta nista okusila.«

»Mir jima!« je vdano zaželel pisar in je umolknil. Zmagovalo ga je ginjenje ob misli: »Samo enega še imam, najmlajšega, ki pravkar stopa v življenje. Da bi bila sreča in blagoslov vsaj s tem!«

Možje so prekoračili dravski most. Oče gvardian in gospod pisar sta se ustavila, da bi se poslovila. A se je videlo, da se jima nič posebno ne mudi nazaj v mesto. Ko pa je bilo v mladi prirodi božji tako krasno! In so prsi s tako slastjo vdihavale mlačni, pozivljajoči pomladni zrak!

Tako so stali pred mostom in s toplimi pogledi strmeli čez pokrajino, proti Halozam dol, preko proti Donački gori, proti Pohorju gor. Nad Pohorjem je visel visoko z neba dol za vrhove gorovja zastor sivih oblakov. Nalahko se je zibal, nekako podrhteval, kakor bi za njim globoko dihal Nevidni in bi ga s tem valovil. In prav tedaj je za zaveso skrita roka polagoma in previdno odgrinjala prečes v zastoru. In je skozi tako nastalo okence pogledalo rdečelično večerno solnce, da, preden leže k pokoju v skrite nebeške pernice, še enkrat pozdravi svet, za slovo poljubi zemljo. Mehka povodenj blede-rdečkaste luči se je razlila čez polje, da je vse zardelo. Še velike, rjave zaplate, nanovo zorane njive — neprestano in boječe za kruh skrbeči kmetje so se bili lotili oranja, brz ko je sneg za silo skopnel — so v tremotku oživele, se v ogromnem naročju polja nekako zazibale.

Sem izza polja so prijazno pozdravljali haloški griči. Ob pobočjih jih je že krila sence temotna odeja, za noč čez zemljo sprostirta, a tudi sama vlažna in hladna. Vrhi pa so se v zahajajočem solncu svetilkali,

Japonski modri nasveti.

Bodi dosti na prostem. Solnči se in se dosti gibaj. Dihaj globoko in pravilno.

Mesa jej malo. Hrana naj obsega jajca in zelenjavo, sadje in sveže kravje mleko.

Kopljí se vsak dan in idi večkrat v tednu v parno kopel, če imaš zdravo srce.

Obleka budi udobna; boljše je, da je prevelika, kakor pa premajhna.

Zgodaj v postelji ter zgodaj iz nje.

Spi pri odprtem oknu v povsem temni in mirni sobi. Spati moraš najmanj šest, največ sedem ur. Zenske naj spijo po osem ur.

javi navede, koliko sadja (koliko zabojev po 20 kg) bo razstavil in koliko takega sadja ima še doma v zalogi. Sadjarji, v Vašem interesu je, da se v veliki množini udeležite tega sejma.

Sadni sejem in sadna razstava. Sadni sejem, ki ga priredi v dneh od 25. do 27. oktobra t. l. Sadjarsko in vrtnarsko društvo na ljubljanskem velesejmu, bo po svoji organizaciji ob enem tudi razstava sadja in to po svojem aranžmaju kakor tudi po razstavljenem sadju, ki bo enotno pakovano v zabojih ameriškega tipa, ki drže povprečno po 20 kg sadja. Na to razstavo so pripuščena jabolka le tistih sort, ki so pri nas ripoznana kot namizno blago in ki so prišla tudi v trgovini do dobrega slovesa. Vsa prireditelji bo že po svoji vnanjosti napravila vtis skrbno vpriporjene razstave, ki se bo vršila v paviljonu »G«, ki obsega skupaj za več vagonov jabolka in drugega sadja.

Sadjarsko društvo Gornja Penikva. V nedeljo dne 18. oktobra ima zgorajšnje društvo sadno razstavo v šolskih prostorih. Po sv. maši predava g. Goričan, potovalni učitelj iz Vojnika. Ob enem nam tudi sortira sadje. Popoldne pa ima isto društvo v istih prostorih bogato tombolo. Uljudno vabljeni domačini in sosedje!

Ptuj. V nedeljo, 11. oktobra, je bila otvoritev sadne razstave.

Vzgoja k značajnosti.

Prva naloga naših gospodinj je vzgoja, za tem pride ona skrb za gospodinjska opravila. Slovenska žena in mati

vzgoja v veliki večini značajne ljudi. Njen vpliv se pozna vsepovsod in da imamo lepe vrste značajnih mož in fantov, je zasluga naših žen in mater.

Vzgojiti koga k značajnosti, se pravi tako navezati njegov razum in voljo na prava načela, da značajen človek nikdar ne omahne. Značajen človek pa ne le priznava prava načela, ampak gleda tudi na to, da jih uveljavlja, pa naj pride, karkoli.

Slomšek je dobro povedal, kateri dve glavni točki mora vsak Slovenec držati kot svoji največji svetinji, da se mu more reči, da je značajen. On je dejal: »Sv. vera bodi nam luč, materni jezik bodi nam ključ do edino zveličavne narodne omike.« Žena in mati, ki zna v srcu onih, ki žive ob njej, prižgati to luč vere in vcepiti ljubezen do materinega jezika, ta vzgoja k značajnosti.

Razna so srečstva, s katerimi se ta vzgoja vrši, ali najboljše sredstvo je — dober zgled. Ta vleče. Če pogledamo v našo zgodovino, bomo videli, v kolikih slučajih je žena s svojo značajnostjo celo osramotila moške, istočasno pa vzbudila v njih ponos, da so zaradi te značajnosti tudi sami postali dobri in značajni ljudje. Spominjamo se pred vojsko dogodko, ko je naš narod vodil težke boje za svojo svobodo. Tedaj je zavedno slovensko ženstvo s svojim značajnim nastopom tudi moške in fante dvignilo iz mrtvila, da so bili neustrašeni in zavedni, značajni.

Taki dogodki se večkrat v zgodovini ponavljajo. Treba je samo, da so v vseh takih slučajih dovolj pozorni, da morejo in znajo važnost časa razumeti. Dandanašnji čas je tak čas. Zahteva značajne moške in fante. V tej značajnosti jih morajo tudi žene podpirati. Mevžasti ljudje, ki so kot šlape, s katerimi lahko vsak počenja kar hoče, ljudje, ki so suženjskega duha in strahopetni, se nikakor ne morejo imenovati značajni. Ženske moramo odločno protestirati zoper to, da take moške nazivajo in psujejo z našim imenom,

da so — ženske, babe. Ženske smo in bomo značajne in hočemo tudi od naših mož in sinov, da so taki. Gospodinje in matere, zastavimo ves svoj vpliv tudi v današnjem času, ki še posebno potrebuje značajev.

Žličniki na goveji juhi.

Eno žlico trde masti mešaj s kuhalnico v porcelanasti skledici ali na krožniku, dodaj eno jajce in prav dobro umešaj. Prideni sol in toliko moke, da nastane srednje trdo voljno testo. Namочи kovinasto žlico v precejeno vrelo juho. Odloži z žlico male kepice od testa in jih položi v vrelo juho, katera naj nato počasi vre 5—7 minut.

Žličniki z jajcem.

Žličnike iz gorenjega testa zakuhaj v vrelo slano vodo. Kuhane polovi z lukničasto zajemalko in daj v ponvo na vročo mast. Čez nje vlij raztepeno jajce, rahlo premešaj in ko se jajce strdi, naloži žličnike v skledo. Jed je lahka, a vendar tečna.

Jabolčni zavitek iz krkhega testa.

Rabi se: 30 dek bele pšenične moke, 20 dek dobrega surovega masla, 1 malo žličko stolčnega sladkorja, ščep soli, 1 celo jajce in 2—3 žlice sladke smetane. Na suho desko ali mizo vsuj moko, sladkor in sol. Nanj položi maslo ter ga razreži v moki z nožem na male koščke. Nato razdrobi vse skupaj s prsti v male kosmiče (kakor farfelce). Dodaj jajce in smetano ter vdela prav hitro gladko testo. Podvzaj se z gnetenjem in delaj v hladnem prostoru, da se testo vsled toplote ne začne topiti. Ako se to vseeno pripeti, daj testo za pol ure na hlad. Nato razvaljaj testo enakomerno na pol prsta debelo podolgovato krpo. Po sredi naloži nadev, zagrni od obeh strani testo proti sredini, tako da segajo konci za en prst navskriž. Nadev mora biti popolnoma zakrit. Če se pa testo kje pretrga, zakrčaj luknje, kar je zelo enostavno, ker

En dan na teden bo di posvečen popolnemu miru.

Ogibaj se strasti. Ne jezi se. Ne brigaj se za neprilike, ki šele bodo. Ne pripoveduj o nesrečah, niti ne poslušaj takega pripovedovanja.

Zmerno uživaj kavo in čaj. Ogibaj se alkohola in tobaka.

Kdo ga bo spoznal.

Popotnik se je zopet vrnil iz tujih krajev. Ker je bil dolgo časa odsoten, se je v obraz silno spremenil. Preden je stopil v mesto, si je mislil, kdo ga bo pač najprej spoznal. Pri vходу v mesto je stal mitničar, ki mu je bil nekoč dober prijatelj, ali sedaj ga ni

kakor bi iz vinogradov plamteli tihi ognji. V goricah so že pridno delali. In je puhtela in kipela iz njih tajna mlada moč, moč rodeče zemlje, moč v novo življenje se prebujajočih trt — saj očetu gvardianu se je tako zdelo, ko je z božajočimi pogledi objemal griče, noseče tudi obširne samostanke vinograde. In mu je zadrhtela v srcu in skozi misli bežna skrb: »Kaj prinese poletje, kaj jesen? Obrode? Ne bo nesreč?«

A se je naglo otresel težeče misli in je vzplamtel iz vseobčnega molka: »Pa ni lep, ta naš kraj? In poln zgodovine je, poln slave izza davnih, rimskih in predrimskih dni. Koliko ljudstev je gledal v teku stoletij! Koliko hrumečih vojsk se je v divjih tokih čezenj valilo! Šotorišča so stavili tod sebi, svetišča in žrtvenike svojim bogovom.«

»A tudi bridko trpel je ta s slavo blagoslovljeni kos zemlje. Kelti, Rimljani, Mohamedani — koliko gorja so mu prizadejali!«

»Res«, je pritrtil gospodu pisarju redovnik. »A so tudi mnogo za naše kraje storili. Rimljani so mesto do pomembnosti in slave povzdignili. Ceste so nam gradili.«

»Vem. Ne vem pa, če ni bilo gorja več ko dobrega in koristnega.«

»Pri Turkih gotovo«, je precej trdo pripomnil Rajavec.

»Priznavam. In daj Bog, da nas ne bi obiskali nikoli več! Letos, ko na severu groze Švedi, bi bila za nas turška šiba še usodnejša. Naj nas varujejo nebesa, kakor so nas pred štirimi leti, ko so neverniki pridivjali do Ljutomera, a jim je menda sam Vsemogočni nadaljnjo pot zaprl. Zakaj nenedoma so se obrnili in se vrnili v domovino. Proti pričakovanju so jih bili naši kraji kakor čudežno rešeni.«

Hudih časov se je spominjal oče gvardian, še vedno z ljubeznijo in tiho zamaknenostjo motreč pokrajino. Mehak miru mu je bil razlit čez dobrotno, dasi resno lice. Iz velikih oči mu je sevala mistična, na znotraj obrnjena toplota, kakor bi v srcu goreče prosil Boga, naj milostno obvaruje te kraje vsega hudega.

»In da bi odvrnilo nebo od nas istotako grozno strahoto, ako nam res preti kuga«, je s počasnim slovesnim glasom zaželel in zaprosil gospod pisar.

»Naj dobrotno odvrne! Amen!« — je istotako svečano in pobožno ponovil redovnik.

II.

Ločili so se. Mestna gospoda sta krenila nazaj čez most. Rajavec se je zamišljen napotil proti domu, proti Haidini.

lahko testo s krpo ob roboh stisneš skupaj. Ta štrukelj prevrni na suho pločevino (pleh), ali v emajlirano podolgovato pekvo, tako da pride gladka, do sedaj spodnja stran navrh in navskriž dani robovi spodaj. Pomaži struško z raztepenim jajčkom in speci v precej vroči pečici. Hladno zreži na dva prsta široke rezine in potresi s stolčnim sladkorjem. — Nadev: za en krožnik kislih, na tanke liste zrezanih jabolk naloži po sredini testa, potrosi s 4 pestmi sladkorja, malo cimeta, par rozinami in če hočeš, položiš tu in tam za lešnik velike kepice masla.

Popravek.

V navodilo za »jabolčno juho« v zadnji številki lista se mora glasiti v 4. vrsti mesto »vode in moke« — pravilno »podmetek iz mleka in moke«.

Misanje perutnine.

Vsako jesen, predno nastopi hladni zimski čas, obnovi perutnina svojo pernatno obleko. V tej življenski dobi kaj hitro izpade staro perje in kokoši nehajo nesti. Naloga gospodinje je, da se doba misanja kolikor mogoče skrajša, ker se s tem prepreči prehlad in doseže, da kokoši kmalu zopet začno nesti jajca. Treba je predvsem zavarovati živali pred prehladom, pokladati jim pa močno hrano. Najboljša zrnata krma je koruza, poleg tega je pa potrebno dajati ribjo moko (do 2 dek dnevno na žival), laneno seme ali lojne ocvirke.

Opažite kurnike

pravočasno pred nastopom zime. Kokoši, ki zmrzujejo in ozebejo, ne dajo pričakovanega haska v kljub zadostni krmli. Take živali ne neso in ne uspevajo.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 10. oktobra 1931 so pripeljali špeharji 97 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 13 do 14 Din, slanina 14 do 16. Kmetje so pripeljali 5 voz sena po 85 do 95, 10 otave po 75 do 80, 1 voz slame po 70. Pšenica je bila po 2, rž 1.50, ječmen 1.50, oves 1.25 do 1.50, koruza 1.50, proso 2, ajda 1.50, fižol 1.50 do 2, luščen grah 10 do 12. Česen 18, čebula 3 do 5, zelje 1 do 2. Kokoš 30 do 45, piščanci 25 do 65, raca 18 do 25, gos 40 do 60, puran 30 do 60, fazan 18 do 20, srnjak 10 do 12. Orehi celi 6, luščeni 28 do 30, kisló zelje 4, repa 2, gobe 1—2, grozdje 3 do 5, hruške 3 do 5, jabolka 3—4, breskve 4—5. Mleko 2—3, smetana 12—14, surovo maslo 28—32. Med 12—20. Slive 3 do 5, surovi kostanj 1.25 do 1.50, pečeni 6 Din.

Mariborski svinjski sejem dne 9. X. 1931. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 309 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 40—75 Din, 7—9 tednov stari komad 80—100 Din, 3—4 mesece stari komad 150—250 Din, 5—7 mesecev stari komad 300—400 Din, 8—10 mesecev stari komad 450—500 Din, 1 leto stari komad 550—700 Din, 1 kg žive teže 7—8 Din, 1 kg mrtve teže 9—12 Din. Prodanih je bilo 131 svinj.

*

Robinzon.

Majhen otok na južnem koncu Južne Amerike, Juan Fernandez, na katerem prebiva danes nekaj ribiških družin in katere obiskuje parnik vsakih 14 dni, spada med najbolj znane otoke. Prevladuje prepričanje, da je stopil na omenjeni otok Robinzon Cruzoe in živel na njem samotarsko življenje, ki je prepleteno z raznimi doživljaji, dokler se ni preselil na večji otok Mas-a-Tierra. Na baš omenjenem otoku se je naselil v novejšem času nov Robinzon. Ta samotar se piše Hugon Weber. Med svetovno vojno je bil vržen na otok, je živel tamkaj nekaj časa, pa se je pozneje zopet vrnil, da bi na otoku ostal

do smrti. Seve so danes življenske razmere povsem drugačne, kakor so bile v časih prvega Robinzona.

Mas-a-Tierra spada k južnoameriški državi Čile, ki ga je uporabljala nekaj let kot kazensko kolonijo.

Hugon Weber se je podal v notrajnost otoka, kjer skuša živeti življenje, ki bi naj bilo prepleteno z doživljaji. Naselil se je na 250 m visokem prostoru, ki je zavarovan od skal. Najpoprej je moral na tem prostoru posekati drevesa in izkopati visoko travo s koreninami. Ta košček zemlje, katerega je iztrgal divjini, je pričel obdelovati.

Novi Robinzon je živel nekaj časa pod šotorom. Sklenil pa je, da si postavi hišo, kar je zahtevalo mnogo truda in znoja. Najprej je izkopal stavbeni prostor in je postopal pri gradbi hiše ravnotako, kakor je opazoval domačine. Zmešal je zemljo, slamo in posušeno travo z vodo. Iz te zmesi je postavil zide, ki so se utrdili na solncu kakor bi bili iz kamenja.

Na otoku je vse polno divjih koz. Koze so morali nekoč pripeljati ljudje na otok, a so se živali na otoku zelo pomnožile in s časom podivjale. Nikakor ni lahko podivjane koze vloviti, ker poseda izredno tenak sluh.

Na Mas-a-Tierra ni ne kač, ne želv, pač pa zelo mnogo divjih golobov in na tisoče najlepših čisto malih ptičkov, katerim pravijo kolibri.

Po skalah ob obali otoka so še vidne votline, po katerih je iskal zavetišča prvi Robinzon. Danes uporabljajo te izdolbine ribiči kot shrambe za mreže.

Življenje otočanov je zelo miroljubno. Nobeden ne plačuje davkov in se ne pritožuje radi javnih bremen. Jadrnica iz Valparaíso prinaša otočanom razne potrebščine. Vse je srečno in zadovoljno. Pripovedujejo celo, da je bilo udobno na otoku tudi tedaj, ko so bivali na njem kaznjenci.

Nemec Hugon Weber ne čuti niti najmanjše potrebe, da bi se preselil iz

Tudi nanj, ki je od mladih nog živel in rasel na ti zemlji, je pokrajina s svojo mladostno, nevestinsko krasoto mogočno vplivala.

»Ako oče gvardian, ki je vendar sin Slovenskih goric, tako toplo ljubi naše polje, kako ga ne bi jaz, ko pa je vendar moj dom?« je razmišljal. In mu je v srcu postajalo toplo in svečano. — »Da je gospod Sagadin v svo dušo navezan na to zemljo, ni čudno: saj je tukaj rojen. A topleje je ne ljubi ko jaz. Mati mi je, zvesta rednica.«

Ne samo vesel je bil te zemlje. Nekako pomlajenegega, močnejšega se je čutil, ko je tako samotni, a odločno-krepak stopal po nji in je njena krasota korak za korakom šla ob njem in z njim.

Pa se je med tihim, vase pogreznjenim razmišljanjem še enkrat obrnil in se razgledal proti mestu, kakor bi ga bilo mesto potihoma, a odločno poklicalo. S pravim užitek je gledal, kako ga je zahajajoče solnce ne le kropilo, ampak ga naravnost preplavljalo s svojimi žarki. Zlasti mogočni grad na hribu, da je s svetlimi očmi, velikimi okni, mežikal dol v deželo, kakor bi jih solčna svetloba silno pekla in ščemela. Morda resni, molčeči zidovi težko čakajo, da bo legla nanje noč. Da bi v nje objemu mirno in pokojno zadremali, preutrujeni od mnogih veselih in žalostnih dogodkov — gorje le, da je bilo število zadnjih večje ko prvih — ki so jih v teku

stoletij gledali v sebi, v mestu pod seboj, v deželi krog sebe. Morda žalujejo, ker jim je pred tremi leti umrl gospodar. Edini sin njegov pa je oblekel resni habit jezuitski in dela v ostrem redu sinov sv. Ignacija v Gradcu pokoro za mnoge grehe grofovske hiše Thanhausenske. Ob enem pa se pogaja z očeti jezuiti v Zagrebu, ne bi li oni prevzeli gradu in ga uredili za samostan svojega reda . . . Istotako živo in jasno so se odbijali solčni žarki od mnogih oken veličastnega dominikanskega samostana ob vznožju grajskega griča, a visoko gori nad Dravo. Ta je čuval mesto na zapadni strani, kakor ga je varoval na vzhodni, v predmestju Kaniži, leta 1630 dozidani, med ljudstvom posebno priljubljeni kapucinski samostan, ki ga pa od tukaj oko ni doseglo. Na južnovzhodni strani pa je mejil mesto minoritski, čigar streha in visoko v zrak kipeči zvonik sta vsa blestela v večernem solncu. Iz srede mesta pa je kipel mogočni, očrneli, rimski opazovalni stolp; jasno in ostro se je odražal od sinjega neba v ozadju, kakor s črnilom naslikan na modro platno.

»Lepo, lepo«, je razmišljal kmet in se je obrnil, da nadaljuje pot domov. »A saj imamo tudi mi tu zunaj na deželi lepo.«

Nenadoma se je zdrznil iz svoje zadovoljnosti, prebudil se v hipu kakor iz lepih sanj. Kar odrevel in z grozo v široko odprtih očeh zastrmel gor

spoznal. Iz nekega okna je gledala njegova sestra, katera je tam stanovala s svojim možem. Pozdravil jo je, ona pa mu kot tujcu ni niti odzdravila. Zalostnega srca je stopal dalje, ker je videl, da prihaja od cerkve sem njegova mati. Rekel je samo: »Dober dan!«, a mati je vzkliknila takoj: »Sin moj!« in ga je kar na cesti objela. Čeprav je bil povsem izpremenjen, materino oko ga je takoj spoznalo.

samote v civilizirani svet, kjer je eden drugemu v napotje. Na Robinzonovem otoku je še dovolj prostora!

*

Zasmehovani Poljšak de- la na Dunaju čudeže.

Pod zgorajnim zaglavjem je prinesel »Jugoslovan« od 6. oktobra t. l. izpod peresa dunajskega dopisnika o g. Poljšaku naslednje:

Dvorni svetnik in primarij Rudolfove bolnice na Dunaju dr. Funke je imel dne 1. t. m. ob 4. uri popoldne svoje prvo predavanje v zimskem semestru o zdravljenju neoperativnih rakov, sarkoma in kostne tuberkuloze. Predaval je na kliniki prof. Eiselsberga pred zdravniki iz raznih delov sveta, kajti njim je bilo to predavanje v prvi vrsti namenjeno. Došli so oficijelni zastopniki Litve, Estonije, Češke, Finske, Rumunije, Holandske, Švedske, Norveške in menda tudi Jugoslavije, neoficijelno pa še Venezuela po vseuč. prof. in bivšem ministru dr. Riveru Saldio- ca, Indija, Kitajska, Arabija, Francija, Anglija ter veliko znanih kliničkih in drugih zdravnikov dunajskih.

Pred tako odlično družbo iz vseh delov sveta je prof. Funke predaval o svojih nad 20letnih izkušnjah na polju raziskovanja raka in nekaterih sličnih boleznih. Omenil je na kratko vse, kar je do zdaj dognala raziskovalna znanost. Naglašal pa je, da se od vseh doslej znanih 80 metod zdravljenja niti ena še ni obnesla. Ko je odpravil vse te metode, je dejal, da je on videl samo dva bolnika dozdnevno ozdravljena, ali še ta dva nista bila znanstveno dokazana. Ta grozna bolezen se razširja čedalje bolj, čim bolj se ljudje hranijo, toliko več je raka. Zdravnikova naloga je bila v glavnem ta, da bolnikom vsaj bolečine lajša. Ozdraviti bolezen pa doslej ni bilo mogoče.

Šele od slovenskega učitelja Alojzija Poljšaka smo dobili sredstvo, o kate-

rem je mogoče reči, da ima bodočnost (»es hat den Anschein, als ob diesem Mittel die Zukunft gehörte...«). To sredstvo je Poljšak imenoval »abjinnin« in sestoji prav za prav iz več mazil. Najprej je opisal sestavo tega sredstva, način uporabe in uspehe, ki jih je predavatelj doslej že imel in ki so ga vspehujali, da je čedalje z večjim interesom uporabljal to sredstvo. Opazovanja so mu utrjevala prepričanje, da je s tem sredstvom na dobri poti. Je tu več mazil: z enim se rak docela izčisti, nagniti deli se razkrojijo in izločijo, ne da se pri tem kakorkoli oškoduje zdrava okolica, nato se šele začne z drugim mazilom zdravilni proces. Uspehi so naravnost presnetljivi, kakor bomo pozneje videli na ozdravljenih osebah, ki so rade prišle, da pokažejo uspehe tega Poljšakovega sredstva pred celim zborom tujih jim ljudi.

Tega sredstva pa se ne poslužuje samo on v Rudolfovi bolnici, marveč še več drugih zdravnikov odličnega slovesa, kakor docent dr. Aschner, prof. Riese, prof. Scherber, prof. Werner, primarij Murath, prof. Kerl, prof. Pichler, prof. Nobl in drugi. Uspehi so odlični, kakoršnih doslej še ni bilo.

Predavatelj je izjavil še, da je opravičeno upanje, da se posreči na tej podlagi tudi zdravilo za raka v notranosti, kjer z mazili ni mogoče blizu. In povedal je tudi vsem navzočim veselo vest, da bo kmalu otvoreno na Dunaju zdravilišče, kjer bodo sprejemali težke bolnike za notranje zdravljenje in kjer se bodo mogli zdravniki iz vsega sveta pripravljati za zdravljenje s Poljšakovo metodo in nje govimi zdravili. To vest so sprejeli poslušalci s posebnim zadovoljstvom. Povedal je tudi, da je Poljšakovo sredstvo na Dunaju pravilno registrirano in torej priznано. (To se je zgodilo na podlagi odličnih pričeval tele vrste znanih evropskih kapacitet. Videli sem tudi sam ta izpričevala v originalu, ki pričajo, kako nizkotno in smešno je bilo ravnanje nekaterih naših ljudi, ki so končno dosegli,

da je moral Poljšak iti v tujino, kjer se osamljen bori za najbolj nesrečno človeštvo in končno za svojo čast in za svoj obstanek.)

Predavanje prof. Funkeja je trajalo skoro dve uri. Na koncu pa je pokazal nad dvajset obolenj za rakom, večinoma že docela ozdravljena, ali v štadiju zdravljenja, da se je videl celi proces zdravljenja. Videli smo več obolenj raka na ženskih prsih. Nekatera so bila že uprav strašna. Rak je segal že globoko in notranost in grozil z neizogibno in strahotno smrtjo. Ali zdaj samo še rdeča pega kaže, kje je bil rak. Mnogi zdravniki so kakor neverni Tomaži otipavali to mesto in vprašali, če kaj boli. Videli smo ozdravljeno bolezen na raznih delih telesa, da, celo v ustih in pod očesom zunaj in znotraj, na lobanji, na čelu, na kolenu, da, celo na podplatih. Fotografije pa so kazale, kakšen je bil rak pred zdravljenjem. Strašni so bili nekateri pogledi na razjedajočega raka. Videli smo celo ozdravljeno raka na dveh moških spolovilih. Zdaj sta možakarja zdrava. Ali niso to čudeži? In vsi navzoči odposlanci znanosti in raziskovanja so rekali: eto čudeži! Videli smo grda obolenja sarkoma na nogah itd. Dvema bolnikoma so zdravniki hoteli nogo odrezati, ali prišel je Poljšak s svojimi mazili, in zdaj je noga ozdravljena, moža hodita in se počutita tako dobro, kakor da nista nikdar imela take strašne bolezni. Videli smo ljudi z ozdravljeno kostno tuberkulozo. Izpod kolena do členov je že razjedala nogo, ali zdaj je vse lepo zaceljeno in zdravo. Neka mlada žena je pokazala svoj dovolj lep nosek, nič se ni poznalo, da ga je še pred meseci manjkalo do polovice, kakor nam je pokazala fotografija. Neki ženi so operativno že odrezali desne prsi, ali raka niso ugonobili, ta je dalje razjedal v globino, in strašna smrt bi ženo rešila daljnega trpljenja. Zdaj je žena zdrava. Rešitelj je bil naš v domovini preganani in zasmehovani Poljšak.

Neki znamenit zdravnik je tlesknil z

proti Pohorju. Zakaj glej, iz oblakov nad pohorskimi vrhovi se je izluščila čudna prikazen in je plavala dol čez polje: pošasten jezdec, na okostju ogromnega konja jezdeč, ognjen z mračnim, kakor krila velikanske pravljicne ptice plahetajočim plaščem. Od zemlje do neba — se je zazdelo Rajavcu — sega jezdečeva postava. Nad jezdecem pa vse nebo preplavljeno s krvjo, pot jezdečeva čez pokrajino vsa okrvavljena!

Po prvi grozi je kmet dvignil roko, si mel oči, kakor bi se bil pravkar prebudil ali se šele prebujal.

»Ali sanjam? Ali je vendar resnica?«

Zavedel se je, da bedi.

»Morda pa me je le pogled premotil!«

In je s podvojeno pozornostjo pogledal čez polje. A glej, nikjer več sledu o groznem jezdecu.

»Kaj je bilo to? Sanje ali resnična prikazen? Saj pijan vendar nisem.«

Obrisal si je čelo, vse potno od vznemirjenja, dasi ni bil plašljivec.

»Ali nam Bog pošilja znamenja? Znamenja prihajajoče nesreče? Bo Turek ali kuga? Bog se nas usmili in sveta Devica!«

Pospešil je korake, mrmrajoč v večerni mrak, ki je naglo legal na okolico, polglasne molitve, da bi slišal vsaj lastni glas.

III.

»Jezdi, kakor bi jezdil k svojemu dekletu«, je nevoljno godrnjal dan navrh čuvaj ob Dravskih vratih, mrko zroč za mladim jezdecem, ki je pogнал konja v najhujši dir, brč ko je čez most prijezdil.

»Saj se mu najbrž mudi k nji«, se je smejal tovariš, dobro rejen in dobrovoljen možakar srednjih let. »Ali ga ne poznaš? Dominik je, mestnega pisarja sin. Na Hajdini ima nevesto, pravijo.«

»Vsi imajo svoja dekleta in neveste, ti mestni postopači. In brez dela in skrbi letajo za njimi. Mi pa se trudimo, jih naj stražimo in skrbimo, da jih kmetje ne opetnajstijo pri mostnini in da Turki ne vdero v mesto in te bogatine oplenijo«, se je hudoval prvi. Zlovoljno je vihal dolge brke in mračno gledal za jezdecem.

Bil je res Dominik. In res na poti k nevesti.

Naglo je tekel vranec, a nestrpnemu mladeniču še prepočasi. Ta bi želel, da bi hitel kakor njegove misli, njegovo hrepenenje. Te pa so bile že davno pri ljubljani deklici, ki je že dolgo ni bil videl.

»Kakšna pač je zdaj?«

(Dalje sledi.)

Narodni pregovori.

Govoriti je srebro, molčati pa zlatol

Boljše drži ga, nego voll gal

Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade!

Vsak je svoje sreče kovač!

Prijateljski nasvet.

»Moja zaročenka je angelj. Iz same ljubezni bi jo pojedel.«

»Daj jo, sicer ti boče čez deset let žal, da je nisi!«